

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2007 rd

Folkpensionsanstaltens fullmäktiges verksamhetsberättelse 2006

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 30 maj 2007 Folkpensionsanstaltens fullmäktiges verksamhetsberättelse 2006 (B 6/2007 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- fullmäktigeordförande Maija Perho och fullmäktigesekreterare Olli Valpola, Folkpensionsanstaltens fullmäktige

- ordförande Pertti Parmanne och sekreterare Juhani Rantamäki, Folkpensionsanstaltens styrelse
- generaldirektör, styrelsemedlem Jorma Huuh-tanen, Folkpensionsanstalten
- ordförande Brita Järvinen och huvudförtroenden Ritta Vierelä, Kansaneläkelaitoksen Toimihenkilöt ry
- biträdande avdelningschef, regeringsråd Tuu-likki Haikarainen, konsultativ tjänsteman Minna Liuttu och överinspektör Milla Meret-niemi, social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet anser att fullmäktiges berättelse är väl uppsatt med bra bredd. Berättelsen ger en tydlig bild av fullmäktiges verksamhet och prioriteringarna i arbetet.

Handläggningstider

FPA har under de senaste åren lyckats korta ner handläggningstiderna för förmånsansökningar avsevärt. Särskilt de försörjningstryggande förmånerna måste enligt utskottets mening behandlas inom skäligen tid. FPA bör arbeta på att minska de regionala skillnader i handläggningstiderna som fortfarande förekommer och satsa på att handläggningstiderna inte förlängs även om antalet ärenden skulle öka.

Systemet för överprövning av FPA-besluten samordnades i början av 2007. I stället för de tidigare socialförsäkringsnämnderna är det besvärsnämnden för social trygghet som är första överklagandeinstans medan försäkringsdomstolen är andra instans. Syftet med reformen var dels att öka överklagandeinstansernas oberoende, dels att förkorta handläggningstiderna på instanserna.

Det beräknas komma in ca 20 000 ärenden årligen till besvärsnämnden. Prövningsnämnden, som ombildades till besvärsnämnden för social trygghet, fick i samband med reformen en ordförandetjänst till med uppdraget som huvudsyssla och nya föredragandetjänster. Det sammantagna tillskottet är 15 årsverken. I beredningsfasen räknade man med att det ska gå att klara av ar-

betsbördan med adekvat personal, nya sammanställningar och en effektiviserad verksamhet. När reformen trädde i kraft var handläggningstiden i snitt elva månader. Enligt information till utskottet är den numera längre.

Utskottet understryker hur viktigt det är för den enskilde att nämnden behandlar besvären snabbt. Exempelvis i ärenden som gäller pension eller dagpenning kan det nämligen vara fråga om den sökandes grundläggande försörjning. Handläggningstiderna måste absolut bli kortare med det snaraste som det var tänkt när reformen gjordes, menar utskottet.

Utskottet påpekar att FPA också själv måste bidra till att stävja behovet av överprövning. Det gäller med andra ord att vara extra noga med att besluten är tydliga och går att förstå och att motiven är genomskinliga. Största möjliga homogenitet i beslutspraxis och förfaringssätt leder också till att behovet av överprövning minskar och rättsskyddet ökar. Med tanke på medborgarnas rättssäkerhet spelar det också en stor roll att möjligheten till personlig kontakt kvarstår. Trots att den elektroniska kommunikationen måste utvecklas bör FPA:s servicenät tryggas med utnyttjande av filialer och samservicekontor när strukturreformen genomförs.

Underhållstrygghet

Enligt 8 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform övertar staten ordnandet och finansieringen av de uppgifter som ålagts kommunerna i bl.a. lagen om underhållstrygghet med undantag för åtgärderna för fastställande av underhållsskyldighet. Av motiven till lagrummet framgår det att kommunernas uppgifter enligt lagen om underhållstrygghet överförs till FPA.

Underhållsstöd betalas för mer än 100 000 barn. Indrivningen slukar merparten av den arbetsinsats som verkställigheten av lagen om underhållstrygghet kräver. Utgående från en undersökning i kommunerna 1992 trodde man att det behövs 400—600 personer för att genomföra lagen och att uppskattningsvis två tredjedelar av deras arbetsinsats kommer att gå åt till indrivning av underhållsbidrag. Enligt planerna ska FPA börja sköta uppgifterna från och med 2009,

men för det krävs en ändring av speciallagstiftningen. Utskottet påpekar att det behövs en adekvat tidsfrist innan lagändringen träder i kraft och att FPA måste få de personella och andra resurser som uppgifterna kräver.

Läkemedelsersättning

Fullmäktige behandlade under rapporteringsåret ett flertal gånger teman med anknytning till läkemedel. Förenklingen av ersättningssystemet ökade antalet ersättningstagare med ca 300 000. Genom att sänka partipriserna på läkemedel och begränsa rätten till ersättning för vissa läkemedel lyckades man 2006 få den tidigare kraftiga ökningen av läkemedelskostnader att stanna på 2,2 procent. Detta var emellertid en engångsföreteelse, eftersom ökningen varit klart större i år.

Läkemedel har en fundamental betydelse för förebyggande och behandling av sjukdomar. Men stegringen i läkemedelskostnaderna måste stoppas för att samhället och medborgarna ska kunna dra nytta av lämpligare läkemedelsbehandling. Utskottet konstaterar att det behövs en konstant bevakning av hur läkemedelskostnaderna inom sjukförsäkringen utvecklas och nya alternativ för att tygla kostnadsutvecklingen. FPA är enligt utskottets uppfattning i nyckelposition när det gäller att samla data om kostnadsutvecklingen och analysera den till stöd för beslutsfattandet.

Psykisk ohälsa

FPA:s forskningsavdelning har bl.a. undersökt hur psykisk ohälsa kunde förebyggas. Man bör vara observant på psykiska problem som döljer sig bakom andra symtom och försöka sätta diagnos, behandla och rehabilitera så tidigt som möjligt. Att psykisk ohälsa är vanlig framgår bl.a. av FPA-statistiken över hur många som fått ersättning för antidepressiva läkemedel (350 000) och över hur mycket brantare de sjukdagpenningperioder som beror på psykisk ohälsa stigit jämfört med andra orsaker. Från profylaktisk synpunkt är det ytterst viktigt att man lägger tillräcklig fokus på tidig diagnos och behandling av psykiska störningar hos barn och unga, menar utskottet.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att riksdagen godkänner berättelsen och

att detta betänkande sänds till Folkpensionsanstaltens fullmäktige för kännedom.

Helsingfors den 19 juni 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Hannakaisa Heikkinen /cent
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd

Jukka Mäkelä /saml
Päivi Räsänen /kd
Pertti Salovaara /cent
Anni Sinnemäki /gröna (delvis)
Satu Taiveaho /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää,
utskottsråd Harri Sintonen.